

DREPTĂȚEA

Apare în fie-care zi de lucru la amiazi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). —
 Numeri singuratici 5 cr. — Tacsă de inserțiuni:
 1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abo-
 namentele și tacsile se plătesc în Timișoara.

Redactor responsabil: **Adrian P. Deseanu.**

Redacțiunea și Administrațiunea: Timișoara,
 cetate, strada Zápolya (Temesvár, Festung,
 Zápolyagasse), Nr. 41.
 Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4

Pretindem revisiune.

Timișoara, 30 Decembre.

Sub acest titlu diariul partidului popular »Alkotmány« publică în numărul său de probă următorul articol, pe carele 'l reproducem din cuvânt în cuvânt după cum urmează :

»Suntem creștini. Statul a vătămât sufletul nostru, ni-a denegat religiunea. — A adus legi despre stergerea botezului, despre nevaliditatea căsătoriei creștine, legi cu cari noi nu ne putem îndestuli. În botez e mântuirea și fiește-care religiune creștină îl consideră de o taină ce nu se poate șterge, și pe aceasta se bazează comunitatea întregului creștinism. Și căsătoria e taină la credincioșii bisericii catolice și la cei ai bisericii gr. or., prin urmare înaintea unei mari majorități a cetățenilor patriei noastre, dar' și la protestanți s'a legat bisericește și se cuprinde chiar și în religiunea protestanților, fiind-că nici o biserică creștină nu poate învăța, că căsătoria nu purcede de la Dumnezeu, și că religiunea n'are nimica de a face cu familia. Pe instituțiunea căsătoriei creștinești se bazează civilizațiunea societății omenești, dreptul familiar al lumii culte, datorințele bărbatului, egala îndreptățire a femeii și creșterea în virtute a copiilor.

Toate acestea statul maghiar le-a denegat și luat de la noi. Copilul, femeia, întreaga familie a predat-o conducătorilor de matricule; bisericile creștine abia mai sunt tolerate, ear' drepturile lor față de stat și familie sunt răpite. Aceasta este, ce pe noi ne doare, ceea-ce nu putem suportă, cu ce nu putem fi învoiți, și cu ce învoiți nici nu vom fi. Nu putem lăsa, ca patria noastră, pe carea nespuse de mult o iubim, să se cufunde în mocirla ireligiozității și a imoralității. Ungaria a fost întemeiată pe creștinism, de desastrul tatarilor și al turcilor a scăpat-o creștinătatea ei, dacă nu va fi creștină — nici maghiară n'o să fie. Păgânismul a amenințat rasa maghiară cu perire, și ați din nou o amenință. Legile cari dărimă creștinismul, supun națiunea noastră dominațiunei

străinilor. Da; fiind-că aduc în dușmănie instituțiunile țării, statul și biserica, și provoacă resbelul guvernului civil contra instituțiilor bisericești creștine. Pe națiune însăși au adus-o în dușmănie; cu toate că scris este, că toată țeara, care devine în colisiune cu sine însăși — are să peară.

Legile acestea au îndemnat guvernul, ca pentru suprimarea conștiințelor revoltate să se folosiască de instrumentele siluirei oarbe, ca forțând supunerea, să împământeniască servilismul și să omoare libertatea maghiară; ear' fără de acestea Ungaria nu poate să existe. Dacă legile acestea vor fi aduse la îndeplinire, vor strică în familie virtutea, în educațiune religiozitatea, în popor credința, cinstea în vieță, moralitatea în societatea omenească și autoritatea în stat, în tocmai, cum otrava consumă corpul. În decurs de douăzeci de ani a fost compromitată națiunea maghiară din partea liberalismului, ca acesta să poată aduce aceste legi, acestea rezultate ale scârboasei decadințe a moralității publice. Dacă sub influința acestor legi poporul maghiar se va mai corupe în decurs de alți douăzeci de ani, nu există putere pământescă, care să'l scape de perire. Dacă țerile străine nu vor ocupa statul maghiar slăbit, îl vor nimici dușmanii săi interni, altă rasă va intra în avutul maghiarilor și va lua de la ei guvernarea, legislațiunea și toată puterea publică; ear' poporul jăfuit și căruia i-s'a răpit religiunea sa creștină, va fi alungat în tabăra socialismului.

Toate acestea le-am prevădut, le-am spus înainte, și eată, că de ce ne-am temut, se împlinesce. Dar' nu noi suntem cauza acestei dușmăni și a revoltărei poporului, nu noi călcăm legea, nu noi esercităm tirăniă, nu noi stricăm ordinea, la toate e cauza partidul liberal și guvernul. Guvernul a edat ordinațiunea despre botezul copiilor, a introdus legile politice-bisericești, a denumit conducători de matricule, el persecută creștinii.

Multe am suferit. Se pretinde de la noi să suferim molcomi și dripirea religiunii noastre. Patriotismul ni'l suspiționează. Cu avutul și vieța noastră datorim patriei;

sufletul însăși nu ni-l'a dat statul, nime nu poate pretinde de la noi să ne lăpădam de mântuirea noastră sufletească.

Suntem siliți a eși pe arena de luptă pentru legea noastră creștină și pentru susținerea caracterului creștinesc al Ungariei. Cu aceasta datorim nouă înșine, familiei, patriei și Dumneșului nostru.

Fie-care lege dacă e rea trebuie schimbată. Legea numai prin revisiune se poate schimba legal. Fie-care legislațiune constituțională e o revisiune continuă. Tot cetățeanul are dreptul de a cere și a încerca cu toate mijloacele constituționale modificarea legilor vătămătoare pentru el. Asupra legilor politice-bisericești națiunea nici n'a fost întrebată, deci pretinderea revisiunii e cu atât mai îndreptățită.

Legile acestea de la început le-am ținut de rele, în esecutarea lor ne-am convins de răutatea lor, susținerea lor o judecăm de un rău fatal; nu ne rămâne alta de cât să pretindem revisiunea.

Revisiunea e pacea. Fără revisiune pace nu există.»

Românii și Viena.

(Răspuns dlui E. Brote.)*

„Mă, pe noi ne vor înșelă, ne vor înșelă“ — — Aceste cuvinte le diceau unii cătră alții membrii comitetului în 1848—49. Aceste cuvinte, cari cuprind în sine pe scurt tragedia națională de la 1848 până la ducerea memorandumului (din 1893? Red.) mi-au venit în minte cetind următorul pasagiu din „memoriul politic“ al dlui E. Brote,**) fostul vice-președinte al comitetului național și „exilat de bună voie“.

„În cursul negocierilor confidentiale — dice dl Brote — ce s'au făcut la Viena pentru transacțiunea ungurească, drepturile politice ale românilor nu păreau să fi fost considerate ca jertfe pentru îmblândirea maghiarilor. Mai multe acte din acelea timpuri dovedesc în mod neîndoios,

*) De și redacțiunea noastră nu dă nici o importanță „opului“ dlui Brote, fiind-că nici nu o are, totuși dăm loc tinerului autor, ca să lumineze pe unii și alții, cari poate că vor crede unele și altele de ale dlui E. Brote. — Red.

** Cestiunea română în Transilvania și Ungaria. București 1895. Pag. 64.

Foișoara „Dreptății“

Unei Magdalene

(de pe pânză.)

Mamă-avuși arta sublimă,
 Tată, pictorul artist,
 Și-ai născut ca Magdalena
 Să te-admire blândul Christ.

El te-a 'mpodobit cu grații,
 Dăruindu-ți sfântul nimb:
 Tu, a nemuririi poartă
 I-ai deschis-o lui în schimb.

Petru Vulcan.

Întăia iubire . . .

Stau singur la masă pe gânduri și tremur
 Întăia iubire mă tulbură ear',
 Din vraja-amintirei trecutele vremuri
 Tot vii și frumoase în minte-mi resar!

E noapte, și luna revarsă lumină,
 Și frunzele sună mișcându-se lin,
 Grădina de sfinte miresme e plină,
 Ear' ceriul de stele frumoase e plin!

Prin liniștea serei un cântec răsună,
 Și-i blând și e tainic de-un farmec doios,
 Atâtea iluzii în minte-mi adună
 Vieța-'mi pare un cântec frumos!

În șoapte, cu frică aud cum mă chiamă
 Iubita . . . mă tulbur la dulcele-i vers . . .

Mă-apropiu . . . și singur nu pot să-mi dau seamă:
 Cum inima-mi bate și tremur în mers!

Robit de frumseța și ochii femeii
 Cu dornice brațe cuprind'o ușor . . .
 De flori în tăcere se scutură teii,
 Ne-'ngroapă, ne-'nbată, cu farmecul lor!

Stau singur la masă pe gânduri și tremur,
 Și fața în palme plângând mi-o afund . . .
 Așa's de frumoase trecutele vremuri,
 Dar' câtă durere în ele ascund?!!

Emiliu Sabo.

că Împăratul continuă a păstra bunăvoința sa românilor și căută să ajute consolidarea lor politică.

Chiar din forma și din cuprinsul decretelor împărătești se vede destul de lămurit, că în cercurile curții unirea plănuită a Transilvaniei cu Ungaria nu eră înțeleasă ca o anexare simplă și necondiționată a Transilvaniei, care să contribuie la sporirea teritoriului ungar.

Nu m'ar surprinde dacă aceste șire ar fi apărut bună-oară în „Tribuna“, mă mir însă de cutezanța cu care a îndrăsnit Dl Brote să pășiască înaintea unui public distins și adânc cugetătoriu, ca cel german, cu o afirmațiune atât de riscată. Cugetă oare dl Brote, că calitatea sa de „vice-președinte“ și de „exilat de bună voie“ îl dispensează de a observa legile logice și îi dau privilegiu de a nesocoti evenimentele istorice?

Deoarece pasagiul amintit stă în strînsă legătură cu așa numita „politică tradițională“, asupra căreia însă nu toți suntem de acord, află de lipsă a mă pronunță nițel și în această privință; apoi a înșiră câteva date și „acte“ din acelea timpuri, cari dovedesc în mod neîndoios, că Împăratul „continuă a păstra bunăvoința sa românilor“ — după cum se exprimă Dl Brote, ca să ne convingem și noi despre existența și gradul acestei bunăvoințe.

Privitoriu la amintita „politică tradițională“ eată ce dice Barițiu*):

„În staturi monarchice constituționale, de cari până în acest veac al 19-lea erau foarte puține în Europa, popoarele învață de la un timp înainte să distingă întră potestatea Monarhului, întră a corpului legislativ, pre cum și se cunoască sfera de activitate a ministerielor.

Din aceste puncte de vedere la noi mai domnește în multe capete confuziunea tristă. Aname întră români sunt mii de inși, cari și după anul 1860 mai așteaptă toate numai de la monarch“ . . .

Fiindcă frasa „politică tradițională“ în discuțiunile jurnalistice a fost de unii cu predilecțiune folosită și considerată drept un argument „zdrobitoriu“, mă simt necesitat a o analiza, ca să vedem: dacă ea are un înțeles, și dacă ea merită importanța ce i-s'a dat? Resultatul analizei ar fi următoriu: Conceptul politicii eschide absolutaminte orice „tradiționalism“. Politica, ca știința esigențelor, trebuie să țină cont de schimbarea împrejurărilor, și dacă aceasta schimbare e esențială, atunci politica urmată pân' aci încă trebuie modificată.

Și, deoarece-ce împrejurările în continuu se schimbă, urmează naturalminte, că una și aceeași politică, fără nici o modificare, e cea mai mare absurditate. Din cele espuse pân' aci cred, că ori-cine e convins, că „politică tradițională“ e un non sens, e o prostie (sit venia verbo).

Într'adevăr mare trebuie să fie la noi neorientarea politică, dacă cu astfelu de frase poți seduce publicul!

Să trecem acum la actele „de bunăvoință“. Primul, pe care l' inșiră dl Brote, e înființarea metropoliei gr. orientale (1864). Despre acest act de bunăvoință eată ce cetim în istoria lui Barițiu tom III pag. 152:

„În aceleași zile se aruncăse românilor încă și altă unghie din Viena: *Un patriarchat românesc*. Poate acestea cu scop de a ne trage în senatul imperial, etc. Ne țineau foarte simpli și tîmpti la cap. Dar' ce să m' ascundem mătă 'n sac? Se aflau și întră noi unii găgăuți.“ (Mai există și astăzi. — Aut.)

Vedem deci, că interesul și nu bunăvoința a fost motorul, ca i-au condus. Pentru lămurirea acestei cestiuni trebuie să știm, că pe intrarea ardelenilor în senatul imperial se puneă atunci foarte mare pond, deoarece-ce Ungaria, Croația și Venetia au refusat intrarea. În privința aceasta eată ce scrie și Barițiu:

„Sesiunea anuală a parlamentului austriac pe 1863 se deschisese. Din 18 Iunie și până la intrarea ardelenilor înaintăse mult cu lucrările sale; s'au trăgănat însă debaterile budgetului general pentru ca întrând și ardelenii, să se poată dice, că acum parlamentul este întregit, prin urmare să fie tractate toate părțile bugetului în numele imperiului întreg, fără a mai așteptă, ca să între și deputații din Ungaria, Croația și Venetia (cari nici se audă nu voiau despre intrare).“

Se trecem la alt act de „bunăvoință“ care, după espunerea dlui Brote, ar culmină în „asigurarea ce i-se făcuse lui Șaguna din părțile cele mai competente, despre susținerea în valoare a drepturilor naționale câștigate la dieta din Sibiu din 1863 și 1864 apoi în descoperirea „durerei“ Majestății Sale, că „extraordinarele împrejurări nu-i mai permit să facă pentru națiunea română aceea ce ar fi voit, asigurând tot-odată pe acest demnitaru bisericesc, că nici-odată nu va lipsi a protegia români, ear' metropo-

litul din partea sa să asigure poporul despre bunăvoința și favoarea Majestății Sale.“

Noi, ca laici în ale politice, nu suntem în stare a pricepe întru cât sunt aceste asigurări „acte de bunăvoință“, însă ca să fim și mai lămuriti în privința acestei „bunăvoințe rare“, află consult a întregi conținutul convorbirei de mai sus, așa cum s'a declarat însuși Șaguna într'o conferință de inteligenți, ținută după adunarea generală a „Asociațiunii transilvane“ în Alba-Iulia, 1866. Eată ce cetim în istoria lui Barițiu tom. III. pag. 414.

„Cei mai tineri și mai ales Bobu (un zelos profesor din Blăși) insistă și mai mult să meargă metropoliei (cu o deputațiune la Împăratul. — Aut.). Atunci metropolitul Andreiu, luând acea insistență de silă morală, și perde paciența, le spune verde: că nu așteaptă nici un succes favorabil; dar' nici nu se va opune intențiunilor guvernului și cu atât mai puțin acum, după-ce Esc. S'a înțelesese chiar din cuvintele Majestății Sale, că dacă ungurii vor face concesii, atunci și dinșilor li-se vor face; adevă noi vom fi sacrificați fără milă! Aceste cuvinte circulasă și în Octombrie 1865, pre când erau mai puțin credute. Astăzi dată însă metropolitul le dete pe față așa cum i-s'au fost dis în persoană de către Majest. Sa.“

Așa dară însuși Majest. Sa a declarat, — indirect Red. — că voi fi sacrificați, dar' dl Brote cu toate acestea susține, că drepturile politice ale Românilor „nu păreau a fi fost considerate ca jertfe pentru îmblândirea Maghiarilor.

Tot ca acte de bunăvoință figurează la dl Brote și pretinsa stăruire a Majestății Sale, „ca la reviduirea legii de uniune din 1848 să se cumpenească și să se considere interesele ambelor țări.“ Voiu fi prevenitoriu față de dl Brote și voiu mai adauge eu încă un așa numit „act de bunăvoință“, pe care dl Brote pe lângă tot zelul — cum se vede — l'a uitat din registrul său. Acest act, care — poate — dintră toate e cel mai classic, se cuprinde în rescriptul împărătesc, în care se permite intrarea deputaților ardeleni la dieta de încoronare a Unguriei, și sună:

„Primind Eu, ca Transilvania să fie reprezentată în acea dietă, o fac aceasta declarând limpede, că prin aceasta valoarea și puterea legilor emanate până acum întru nimic n'au să fie alterate.“ Nu-i voarbă, măreț act de bunăvoință, prin care se asigură legile votate de dieta din Sibiu și sancționate de Împăratul. Mărima acestui act de bunăvoință va esfi în mult la iveală, dacă laam în considerare, că prin alt rescript, din 20 Iunie 1867, au fost cassate și anulate toate conclusele și legile dietei din Sibiu. Și acest rescript, ca și cel precedent, e subscris de însuși Majestatea Sa.

Austro-Ungaria.

Deschiderea dietelor provinciale din Austria.

Sâmbătă au fost deschise dietele provinciale austriace din Austria de jos, Bohemia, Galiția, Austria de sus, Craina, Styria, Moravia și Gorita-gradișca. Deschiderea dietelor din Austria de jos și Bohemia a fost foarte sgomotoasă; mai ales în dieta din Bohemia, locuitoriului conte Thun cehii noi i-au făcut multe neplăceri. Când adevă după cuvântul de deschidere al maresăului țerei, principele Lobkovitz, s'a ridicat în scopul de a vorbi locțiitorial conte Thun, deputatul dr. Engel, fără de a cere cuvântul l'a întrerupt, adresându-i următoarele cuvinte: „Declar în numele conprincipianilor mei, că aderenții partidului nostru nu vor ascultă vorbirea locțiitorialului. Ținuta noastră o vom desvoltă o la debaterile budgetare.“

Cuvintele aceste au provocat un zgomot foarte mare. Din partea cehilor noi se audiau espresiuni ca: „Nu ne trebuie un astfelu de locțiitoriu! Afără cu el! Dați afără pe păcătoșul!“ etc. Mulți dintră deputați îl amenințau chiar cu pumnii, ear' deputații Gregr și Vasaty i-au adresat trecând pe lângă Thun cuvinte de tot atacătoare.

După acestea cehii noi au părăsit cu toții sala și nu s'au reîntors, până locțiitoriu nu și-a terminat vorbirea.

În clubul cehilor noi s'a luat hotărîrea de a părăsi sala în totdeauna de câte-ori va vorbi locțiitoriu conte Thun, ear' interelațiunile de a nu le adresă locțiitoriu, ci de dreptul guvernului.

Apponyi și Ugron. Din incidentul sârbătorilor de Crăciun și în preajma anului millenar acesti doi corifei opoziționali au ținut să tragă vîlul de pe toate fărădelegile actualului sistem de guvernare, făcând atenți pe detentorii puterei să se reîntoarcă la respectarea legilor, sub care condițiune Apponyi imbie chiar pace partidului guvernamental. „Legea și dreptul, respectarea libertății omenești și cetățenești; nimic altceva“ — cere Appony, pentru ca și opoziți-

unea să participe cu deplină mulțumire la sărbările millenare.

Toate diarele din capitală se ocupă cu articolul acesta. Cele opoziționale îi dau importanța articolelor de Pasti („Husvéti czikk“) ai lui Deák, dicînd, că pre cum articolii lui Deák au inaugurat o nouă fază în luptele maghiarilor pentru redobândirea constituțiunii, așa și articolul acesta formează un nou punct în viața politică a Ungariei. Diarele guvernamentale îl tractează însă în ton arogant și resping pacea propusă.

Reinarcăm din acest articol vre-o câteva constatări, cari au cu atât mai mare importanță, cu cât le face Appony, despre care se dice pretutindenea întră maghiari, că e „a nemzet elfogadott vezére“ — conducătoriu acceptat al națiunii. Reflectând la abuserile comise la alegerile de deputat din Nitra Stomfa și Giralt dice: „Acest sîrman popor îndură și să supune și mai departe; dar' pentru ce? chiar numai pentru aceea, pentru că cu coasa și șapa nu poate da năvală contra manlicherelor; motiv moral supunerea sa nu mai are și nici nu mai poate avd; frica i-a rămas, ori doară i-s'a și mărit; dar' a vorbi de respectare și iubire, după astfelu de espimente, e simplu ridicol.“ . . .

„... aceste volnicii sistematice, aceasta continuă strivire a drepturilor de libertate, se întemplă în numele și în interesul liberalismului!“ — etc.

La cas, că aceasta pace va fi respinsă, Apponyi face responsabili pentru urmări pe cei cari o resping. Tonul articolului este calm, aședat, după cum de regulă sunt toate vorbirile lui Apponyi. Nu însă tonul din articolul lui Ugron. Acesta a scris un articol de Crăciun în „Nemzeti Hirnap“, în care infocatul său cuin lamentează, nu cere, și nici mână de pace nu întinde partidului liberal, ci a m e n i n ț ă, ear' amenințarea sa atât în ton cât și în concludiune este una din cele mai grave, cu cari se poate amenință afără de cadrele revoluțiunii.

Eată ce dice șeful partidului independist:

»Dacă și mai departe rabiază (dühöng) volnicia la alegerile de deputați, dacă nerușinatele abuseri comise nu vor fi pedepsite, dacă pe calea tirăniei ministrii vor merge și mai daparte și vor continuă distrugerea constituțiunii, — eu și amicii mei, partidul ce nu cunoaște tîrguiri, veritabilul partid independist și 48-ist, ne vom adresă națiunii și o vom provoca să pășiască pe terenul opozițiunii pasive și până la restabilirea stărilor constituționale să nu plătiască dare, să nu deie cătane.“

Eată cum înțeleg maghiarii „passivitatea“.

România.

Reviduirea constituțiunii. „Adevărul“ susține a fi informat din isvor autentic, că reviduirea constituțiunii este definitiv hotărîtă în cercurile guvernamentale. Ceva mai mult: Regele sprijinește călduros ideia reviduirea pentru a se da drepturi politice dobrogenilor.

Regele stăruie să se facă tot soiul de îmbunătățiri în această provincie, pentru a o pune la adăpostul intrigelor muscălești și bulgărești și pentru a știrpi nemulțumirile locale.

Într'o întrevorbire avută cu un personagiu oficial, Suveranul a declarat, că ține mult, ca portul Constanța să fie gata în trei ani, apoi ajungînd la cestiunea politică, a cerut informațiuni asupra chipului în care ar fi compuse colegiile electorale în Dobrogea și a luat note amănunțate de tot ce i-s'a spus.

După câte știm — scrie „Adevărul“ — cestiunea reviduirei Constituțiunii va fi agitată în Camera chiar în sesiunea viitoare și va cuprinde 3 puncte:

1. Darea drepturilor politice dobrogenilor;
2. Modificarea legii electorale;
3. Inamovibilitatea magistraturei.

Străinătate.

Ucigașul ca presedinte. (Sofia 29 Decembrie). Ulterior se constată, că congresul convocat de comitetul macedonean de aici și-a ales de presedinte pe Tufeciev, identic cu ucigașul lui Vulcovici în Constantinopol, și pe care și Stambulov pe patul de moarte îl numise de ucigașul său.

Căderea Zeitonului. (Constantinopol, 29 Decembrie). Rapoartele oficiale constată, că numai casarma a cădut în posesiunea trupelor turcești, Zeitonul însuși însă și acum e în mână insurgenților. În urma acestei constatări toți ambazadorii și-au renoit ofertul de a întervenți la insurgenți ca pacificatori.

Se dă pe față. (Londra, 28 Decembre.) Corespondentul din Petersburg al ligei armene raportează, că *Lobanov* a declarat deputației armene, că dacă cel puțin trei mari puterivori dă țarului mandatul de a pacifică provinciile Asiatiche, țarul va ocupa provinciile spre a face ordine, în tocmă cum Austro-Ungaria a ocupat Bosnia și Herțegovina.

Nou credit african. (Roma, 29 Decembre.) Guvernul va cere pentru expediția în Africa un nou credit de 20 milioane, fiindcă cele 20 milioane votate deja nu sunt de ajuns.

Ferdinand începe ează comăncirile. (Sofia, 29 Decembre.) Principele Ferdinand va călători în curând în Franța spre a cere intervenirea ducelui de Aumale pentru ca țarul să primiască a fi nașul prințului Boris. Tot-odată va ruga pe ducele să intervină și la Vatican spre a moia „non possumus“-ul papei.

Amânarea ședințelor camerei franceze. (Paris, 28 Decembre.) Mulți ani sunt de când cabinetelor franceze n'a succes ceea ce cabinetului *Bourgeois* a succes în anul acesta. Budgetul a fost votat în ambele camere încă înainte de încheierea anului, ceea ce formă unul dintră punctele programului acestui cabinet. După rezolvarea afacerii budgetului parlamentului și-a amânat ședințele până la 14 Februarie.

Cronică.

Timișoara, 30 Decembre n.

Despre dl Vasilie Lucaciu, care Joia trecută a ajuns în București și din partea tineretului a fost întâmpinat în mod *demonstrativ*, culegem următoarele observări jurnalistice din România.

„Adevărul“ constată, că d. Dimitrie Sturdza face tot ce-i stă în putință spre a pune capăt mișcării naționale, după ce s'a servit de dînsa ca să ajungă la putere. Nu-i umilire, nu-i înjosire, nu-i mișelie care să nu fie făcută sau încercată de d-sa spre a-și ajunge scopul. Acum d. Sturdza vrea să înmormânteze Liga Culturală și fiindcă s'au găsit câțiva liberali cinstiți, cu d. Urechia, cari se opun la aceasta, d. Sturdza a pus gazetele colectiviste să-i amenințe.

„Timpul“ constată, că sosirea în capitală a părintelui Lucaciu a dat foarte bine pe față duplicitatea colectivistilor. După cunoscuta lor campanie în opoziție, acum, când sunt la guvern, au mers până acolo, în cât n'au lăsat Liga să iee direcția manif-stațiunii. La gară, părintele Lucaciu n'a fost salutat de președintele Ligei, ci numai de președintele secțiunii București. „Timpul“ încheie arătând deosebirea ce e în aceasta privință între conservativi și colectivisti: conservativi au aceeași atitudine, la guvern și în opoziție; colectivisti se desmint și se fac de rîs de îndată ce trec din opoziție la guvern.

„Lumea Nouă“ vorbind de primirea părintelui Lucaciu, spune:

Eră, cred, firese, ca un Delavrancea și toți acei cari se topiau de durere pentru suferințele ardelenilor, să se deranjeze până la gară, p ntru a saluta pe apostolul *ideii naționale*, Lucaciu, eșit de curând din temnița de la Seghedin. În zadar ați fi căutat mura vre-unuia din acei ce perorau pe tema vandalismelor de la Turda. Ați, când budgetul îi desfăta cu piesele lui blonțe și bancnotele lui albastre, — ați idealul național e realizat: Kirițipolo și Take au pus mâna pe — *Transilvania*.

Din sorginte absolut autorizată aflăm că d. Dimitrie Sturdza a dat ordine, ca lumea oficială să facă gol în jurul părintelui Lucaciu cu privilegiul sosirii acestuia în capitală, ear' foile oficiale să păstreze tonul rece față cu conducătorii românilor (?) de preste munți.

Nici că se putea altfel, din momentul ce d. Dimitrie Sturdza nu mai e orator la Orf-u, ci prim-ministru al M. S. Regelui în ajun de a se întâlni la Viena cu d. Goluchovski! O, patriotism șarvalagist, admir consecuența ta!

„Gazeta Poporului“ în București face, în chipul său, istoricul „Tribunei“ din Sibiu și voinde să esplice secestrul pus pe dăruire de președintele comitetului național, dl dr. Rațiu, spun următoarele:

Când L. Albini fusese introdus ca proprietariu al institutului și al dăruirilor, d-sa dă luse un *act fictiv*, prin care recunoștea că ar datorii sub anumite condițiuni 19.500 fl. dlui dr. Rațiu, care-i dăduse în schimb *act foarte real*, aceasta recunoscând că lăsa nu lăsa datorie această sumă. În virtutea acestui *act fictiv* ridică d. dr. Ioan Rațiu pretențiunile sale.

Conventicul în Brașov. Sub acest titlu ceterim în „Gazeta Transilvaniei“ următoarele: „Diletele acestora s'au vedut prin orașul nostru câțiva oaspeți mai rari, într-er și însurăței, în frunte cu d. V. Mangra, Bogdan-Duică și Russu-

Șirianul, cunoscutii meteori „acreditați“ pe firmamentul politiceii românești.

Lumea se așteaptă la lucruri mari, se șoptiau multe pe ici pe colo, dar' nimeni n'a fost în stare să pătrundă în tainele acestui conventicul, care, se dice, s'a ținut sub președinția protopopului Maier din Seliște și sub secretariatul lui Bogdan-Duică. Unde? — nu se știe, căci cei veniți în Brașov s'au ferit a veni în atingere cu societatea română de aici.

În privința lucrurilor „mari“, ce le-au plănit ni-au venit la urechi următoarele versiuni: Unii dic, că toată alergarea în orașul nostru s'a făcut, pentru ca dnii Bogdan-Duică și Russu-Șirianu să-și dumeriască amicii asupra misiunilor lor la Peking-Londra-Paris-Bruxella, apoi la contele Zichy în Budapesta și mai ales asupra întrevorbirilor repetite ale d-lor cu dl Jeszenszky, ce promiteau, că le vor destăinui „celor competenți“.

A doua versiune spune, că întâlnirea s'a întâmplat numai în hatîrul dlui G. Bogdan-Duică, care credea, că pentru insultele verbale în restaurantul Ardeanul și bătăile de baston în redacția „Tribunei“, ce le-a primit de la dnul Augustini, să capete absolutia de la un preot de mir, dl Dr. Maier, și unul din cinul călugăresc, V. Mangra.

A treia versiune o vedem răspândită de foile ungurești, cari ne spun o istorie despre secestrarea „Tribunei“ din partea dlui Dr. Rațiu pentru o pretenție de 19000 fl. asupra dlui T. Liviu-Albini, proprietarul nominal al foaiei. Să fi fost vorba aici de „detronarea“ lui Rațiu din cauza aceasta. Acum „Tribuna“ de ați reduce această afacere pendentă la tribunalul din Sibiu numai la o „afacere curată de drept privat“, fără „nici o însemnătate națională“.

Ce-o fi adevăr și ce nu din toate acestea vom vedea, dacă vom trăi.

Mausoleu în preț de două milioane. În cimiteriul Greenwood din New-York decurg lucrările pentru ridicarea unui mausoleu pentru mormântul tinerului Mackay, care murise în Paris cădând de pe cal și stărmându-și capul de crunchiul unui copac în Bois de Boulogne. Tatăl nefericitului tiner, John W. Mackay, numit regele argintului, și-a înmormântat interimal fiul în Paris, ear' acum ridică pe seama lui un superb mausoleu în New-York, ale cărui spese de edificare se urcă la suma de două milioane dolari.

Concerturi și petreceri. Tinerimea școlară română gr. or. din Recița pe lângă concursul „corului vocal rom. gr. or. din Recița-montană“ va arangia — sub conducerea învățătorului Iosif Velcean — Marți (a doua zi de Crăciun), în 7 Ianuarie n. 1896, în sala hotelului Klemens producțiune teatrală, executând piesa „Iroșii“, melodramă în 5 acte. (Arangiamntul și musica de Iosif Velcean.) Corul vocal va executa piesele: 1. „Eată ziua triumfală“, de **. 2. „Ursita mea“, de N. Stefanescu. 3. „Cisla sau Adunarea bătrânilor“, de Porumbescu. — După producțiune dans. Musica lui Alecsa. — Începutul la 8 oare seara. — Prețul de intrare: Rîndul I, II și III de persoană 1 fl. Celalalte rînduri de persoană 70 cr. Parter de persoană 50 cr.

Corul vocal rom. gr. or. din Chinez (Kúez) arangiază *concert împreunat cu dans* la 26 Decembre 1895 (7 Ianuarie 1896) în ospătaria lui Iosif Kramp din loc, în favorul corului arangiatoriu, cu următorul program: 1. „Motto“, musică de T. Bratescu. 2. „Eu m' duc codrul rîmăne“, T. Cerne. 3. „Serenada I“, T. Bratescu. 4. „Junimea parisiiană“, N. Adam. 5. „Mândruliță“, T. Bratescu. 6. „Florea lui Petac“, poezie de I. Grozescu, declamată de C. Roșu. 7. „Hora“, musică de T. Bratescu. 8. „Doina“, I. Vidu. 9. „Serenada“ II, R. Marschner. 10. „Mândruț“, T. Bratescu. 11. „Cisla“, C. Porumbescu. — Începutul la 7 oare seara. — Biletul de persoană 50 cr., de familie 80 cr. — În pauză se vor executa *joururile naționale* „Călușeriul“ și „Bătuta“ sub conducerea vataului Constantin Roșu din Jadani. — Ofertele marimonioase se vor cuită pe cale diaristică.

Regina României și teatrul național. „Epoca“ din București de la 16 Decembre st. v. serie întră știrile zilei următoarele:

„Majestatea Sa Regina, spre a dovedi interesul ce poartă prosperării teatrului nostru național, a bine-voit să iee hotărîrea de a merge regulat odată pe săptămână, Marți, să asiste la reprezentațiunile artiștilor români. —

Cre-i-m, că societatea bucureșteană va urmă îndemnul Suveranei noastre și va veni cel puțin în cea zi, să încurageze pe artiștii noștri, cu aceeași grabă ce arată pentru trupele străine.“

E foarte frumos când suverana țerei premerge cu esemplu întru spriginirea artei naționale, dar' tot-atât de trist e, când un diariu din capitală se vede îndreptățit a face din acest incident durerosă constatare, că societatea bucureșteană mai bucuos tinde sprigin trupelor străine, de cât artei române.

Răspuns la enciclica papei Leo XIII. Prezum am înregistrat la timpul său Sanctitatea sa papa Leo XIII din incidentul jubileului aniversării suirii sale pe scaunul Romei a adresat o enciclică în Iunie anul trecut către toată lumea creștină invitându-o la unire cu biserica Romei, ear' la 30 Novembre a adresat o nouă enciclică către bisericile creștine din Orient. La aceste enciclice a răspuns Papei biserica cea mare din Constantinopol. În acest răspuns biserica orientală conbata înoirile introduse în biserica apuseană și întărește clerul și poporul bisericii ortodoxe în credința primitivă formulată prin cele 7 sinoade ecumenice.

Din public.

Dare de seamă și mulțămită publică.

La petrecerea de dans, ce au arangiat'o damele române din Timișoara în 26 Novembre n. în favorul copiilor săraci de la școalele confessionale ort. române din loc, au încurs de tot 375 fl. 77 cr.; spesele la olaltă s'au urcat la 101 fl. 93 cr., deci a rămas venit curat 273 fl. 84 cr., adică: două sute șaptezeci și trei fl. 84 cr. v. a.

I. Oferte au intrat:

De la Il. Sa Dl Al. Dessewffy, episcop rom. cath. Timișoara; de la Il. Sa Dl Dr. Iosif Gall, membru al casei magnaților, Lucareț, de la Sp. D. Ioan Darabanth, advocat Vinga, câte 10 fl.; de la Il. D. Zno Mocsonyi, mare proprietar Bules, 5 fl. Dr. Stefan Petrovici, advocat Lugos și Ioan Theodorovici, căpitan ces. și reg. câte 3 fl. Igp Arad, Colonel I. Mihălțian și Ioan Maximilian sen., paroch Stupini, câte 2 fl. Anton Horvath, director, Ioan Plavosiu prefect sem. Arad, Emil Rădneanț, oficer din loc, Dna Ana Fercu și Emeric Andreescu, învățătoriu Beregsău, câte 1 fl. 50 cr. Nicolae Garoi, advocat Zernes, Ioan Maximilian jun. preot învățător Stupini, Pavel Frișcan, preot Giroc, A. Baicu, învățătoriu Giroc, câte 1 fl. Ulterior a mai încurs de la dl G. Ardelean, advocat in loc, 3 fl.

II. Colecte:

1) Doannele Valeria Dr. Jurma, Ecaterina Crainic și Ecat. Ioanovici au colectat suma de 109 fl. 20 cr. În colecta aceasta au încurs oferte și suprasolviri de la: Dl Einanul Ungurian 5 fl. Dr. Pet u Țigle 1 fl. 50 cr., Hinterseer U. 1 fl. I. Nagy 1 fl. Dr. Dimitrievics S. 1 fl. Politzer 1 fl. Brüder Deutsch 1 fl. Mühlbach F. 1 fl. Dr. N. N. 1 fl. 50 cr. Thaller L. 1 fl. Dr. Goldmann 1 fl. Dr. Frecot 1 fl. 50 cr. Nedescifrabil 1 fl. Kornis Géza 1 fl. Nedescifrabil 1 fl. Dr. Weiss 1 fl. Bela Lechner 3 fl. A. Kraner 1 fl. Milu 1 fl. 50 cr. Hivatalgylet 2 fl. Dogariu 1 fl. Dr. Weiss Barnát 4 fl. Dna Vasilie Papp 1 fl. 50 cr. Dr. Aurel Cosma 1 fl. Nedescifrabil 50 cr. N. N. 1 fl. H. Uhrmann 1 fl. Keppich H. 50 cr. Mühle 1 fl. Emmer 1 fl. Rieger 1 fl. Bandl 1 fl. 50 cr. Firna „zur Krone“ 1 fl. Reinfeld 1 fl. Dr. Steiner 1 fl. Plausich 2 fl. Nedescifrabil 1 fl. Dr. Petrus 1 fl. 50 cr. Dr. Pavel Jurma 2 fl. Elisa Kremer 1 fl. 50 cr. Forgach 1 fl. Elisa Marka 2 fl. Duschnitz L. 50 cr. Nedescifrabil 50 cr. Fr. Leth 50 cr. G. Weiterschütz 1 fl. Sam. Meworach 1 fl. Rudolf Jahner 1 fl. 50 cr. Tedeschi 1 fl. C. Manzer 50 cr. Lucian Crăciun 1 fl. 50 cr. S. Drăgan 50 cr. Ida Gartner 1 fl. 50 cr. N. N. 20 cr. I. Czermak 50 cr. Constantin Argane 50 cr. Ned-scifrabil 50 cr. K. Stefanovics 1 fl. Krayer 1 fl. Nedescifrabil 1 fl. Gizella Schneider 1 fl. Dr. Sztura Szilárd 1 fl. 50 cr. Dr. Niámessny I. 1 fl. 50 cr. Stefan Zsivkovits 1 fl. Koch 50 cr. Nedescifrabil 1 fl. Emilia Mály 1 fl. 50 cr. Maria Stefanescu preoteasă Berini, 2 fl. Novotny 1 fl. 50 cr. Kimmel 1 fl. Irma Schlichting 1 fl. Vudy A. 1 fl. L. Horny 1 fl. Căt. Czermak 50 cr. M. Kratochvill 1 fl. Kohn 1 fl. Schelegian 50 cr. Maria Mihailovici 1 fl. 50 cr. I. Rosenthal 1 fl. Ierom Ruschil 1 fl. Nedescifrabil 1 fl. M. Menzer 1 fl. Morin 1 fl. T. P. N. 1 fl. I. Pollak 1 fl. M. Händler 1 fl. Spacil 1 fl. Dr. Karakasevicz 1 fl. 50 cr. Vasilie Crăciun 1 fl. 50 cr. Fabrikshof 2 fl. George Trăilă 1 fl. Braukovics 1 fl. Bantler Oedön 1 fl.

Loteria mică.

— Tragerea de la 28 Decembre n. —

Timișoara:	34	11	13	10	64.
Viena:	7	2	20	75	27.

Posta Redacțiunii.

Dlul „Alimori Mori dr.“ Redacțiunea noastră ține, că în timpul present, când dușmanii comuni ușor se leagă de diecesele române, să nu le facem acestora și noi greutăți mai ales în cause în cari pe calea forurilor competente se poate esoperă repararea eventualelor greșeli. Din acest motiv articolul Dvoastre „Diecesa Lugosului“ nu'l putem publică, ci la dorința Dvoastre vi'l retrimitem „ca să vă încercați norocul alt-undeva.“

Invitare de abonament

la

DREPTATEA

Cu ziua de 30 Novembre a. c. stilul nostru, espiră abonamentele pe acest cuartal și cele făcute pe luna Novembre.

Rugăm și invităm pe dnii abonați să grăbiască cu renoirea abonamentelor, ca astfel să rămânem în curent cu espediția foii.

Abonamentele se fac mai ușor prin mandate postale.

PREȚUL:

pe $\frac{1}{4}$ de an fl. 2.50

pe 1 lună 85 cr.

Rugăm a se scrie curat și legibil numele abonentului, locuința și posta ultimă, eventual să se lipească pe mandatul postal adresa tipărită sub carea li-se trimite „Dreptatea.”

Cu stimă

Administrația foii „Dreptatea.”

Bursa de Budapesta din 28 Decembre 1895.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000 (sc. de d.) 5%	123.50
" " " " 10.000 " 4%	—
" " " " coroane ung.	99.50
Obl. căilor fer. orient. 1876	126.75
" " " " de stat, 1889, aur.	129.—
" " " " " arg.	101.75
Obl. cu premii ung., din 1870, 100 fl. buc.	140.50
" " " " " 50 "	140.—
Obl. de desdaun. regal., am., ung. . (sc. de d.) 4 $\frac{1}{2}$ %	100.75
" " " " " croate	102.50
Bonuri rur. ung.	96.25
" " " " " croate	97.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	143.75
" " " " " hipot. croate, 100	—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni 100	—
Datoria de stat. com., hărătiă, Mai-Oct.	98.75
" " " " " Febr.-Aug.	98.75
" " " " " arg. Jan.-Jul.	98.50
" " " " " Apr.-Nov.	98.50
Renta de aur austr. (sc. de d.)	122.50
" " " " " in coroane	98.50
Datoria de stat austr. 1854. 250 fl.	149.—
" " " " " 1860. 500 "	147.50
" " " " " 1860. 100 "	158.25
" " " " " 1864. 100 "	198.—
" " " " " 1864. 50 "	198.—
Obl. oraș. Budapesta 1890	100.15

Bance.

Banca anglo-austriacă 120	170.—
" pe acții Budapestană 100	129.50
" " " " a capitalei I emis. 100	98.—
„Hermes” întreprind. de bani 200	—
Banca de credit fumană 80	126.50
" " " " gen. ung. 200	—
" " " " din 15 Iuliu	435.75
" " " " pe acții Budast. 50	55.—
" " " " austriacă 160	—
" " " " din 4 Iuliu	351.50
" " " " industrială I ung. 150	197.—
" " " " și comerc. ung. 100	—
" " " " din 15 Iuliu	112.50
" " " " croat-slavon. 100	—
" de credit ung. 200	116.—
" " " " vechiă 100	—
" " " " II emis. 15 Iuliu	241.25
" comercială ung. pestană 500	1132.—
" com. și industr. bpestană 100	—
" de credit fonciar centrală 500	590.—
" croată de escompt 200	—
" de escompt și zarafiă ung. 400 K.	—
" " " " " 15 Iuliu	259.—
" austro-ungară 600	1000.—
" „Unio” 200	—

Scrisuri fonciare.

„Albina”, inst. de econ 5%	100.76
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	101.—
" " " " " 5%	101.—
" " " " " 5 $\frac{1}{2}$ %	100.50
" de credit ardeleană 5%	101.—
" " " " " 4 $\frac{1}{2}$ % 40 ani	99.—
" " " " " 4 $\frac{1}{2}$ % 50 ani	98.50
" credit fonc. din Sibiu 5%	102.25
" " " " " 5 $\frac{1}{2}$ %	—
" " " " " 6%	—
" " " " " 4 $\frac{1}{2}$ % em. VI.	100.50
" gen. din Sibiu 110 5% 31.3 ani	—
" " " " " 106 5% 40 ani	—
" " " " " III emis 5%	102.25
" " " " " IV emis. 4 $\frac{1}{8}$ %	100.50
" I. de credit din Timișoara 5%	102.—
" I. " " " " 4 $\frac{1}{2}$ %	99.50
Împrumut. băncii ung. hipotec. 4%	128.50
Obl. c. fr. bulg.	122.—
" cu prem. serb. 100 fr.	40.—
" " " " " (stamp. austr.) 3%	40.75
" soc. p. reg. Temeș-Bega	140.—

Sorturi private.

Împrumutul oraș. Viena din 1874, 100	174.50
Sorturi din Buda 40	60.—
" " " " (st. austr.) 40	61.—
Sorturi reun. „Jó-sziv” 2	3.30
" " " " (st. austr.) 5	3.50
" " " " " crucea roșie 5	12.—
" " " " " (st. austr.)	12.50
Obligațiunile basiliceii 5	9.75
" " " " " (st. austr.)	10.25
" " " " " crucea roșie italian. 25 lire	12.75
" " " " " (st. austr.)	13.—
Instit. de cred. austr. 100	198.—
Crucea roșie austr. 10	19.—
Sorti Pálffy 40	59.20

Monede.

Galbenul ces. și reg. tesc.	5.96
" " " " " verig.	5.93
" " " " " austr.-ung. de 8 H.	9.92
" " " " " de 20 franci	9.93
20 marce	12.25
Lira de aur turcească	—
Argintul austr. și ung.	—
1:0 marce germ. în papir	61.25
" " " " " de bancă pr. 31 Iunie	—

Tergul de produse din Budapesta.

(Prețurile de la 28 Decembre 1895.)

Specia	Cantitate	Prețul per 100 kgr.		Cantitate		Prețul per 100 kgr.	
		de la până	de la până	de la până	de la până		
Grâu Bănațan vechiu	74	—	—	75	—	—	—
Grâu Bănațan "	76	—	—	77	6.50	6.55	—
Grâu Bănațan "	78	6.60	6.65	79	6.70	6.75	—
Grâu Bănațan "	80	6.75	6.80	81	—	—	—
Grâu de la Tisa "	74	—	—	75	—	—	—
Grâu de la Tisa "	76	—	—	77	6.55	6.60	—
Grâu de la Tisa "	78	6.75	6.70	79	6.75	6.80	—
Grâu de la Tisa "	80	6.80	6.85	81	—	—	—
Grâu Bpestan " rezerv	74	—	—	75	—	—	—
Grâu Bpestan " "	76	—	—	77	6.50	6.55	—
Grâu Bpestan " "	78	6.65	6.70	79	6.75	6.80	—
Grâu Bpestan " "	80	6.80	6.85	81	—	—	—
Grâu de la Alba "	74	—	—	75	—	—	—
Grâu de la Alba "	76	—	—	77	6.50	6.55	—
Grâu de la Alba "	78	6.65	6.70	79	6.75	6.80	—
Grâu de la Alba "	80	6.80	6.85	81	—	—	—
Grâu de Bacica "	74	—	—	75	—	—	—
Grâu de Bacica "	76	—	—	77	6.60	6.65	—
Grâu de Bacica "	78	6.70	6.75	79	6.80	6.85	—
Grâu de Bacica "	80	6.85	6.90	81	—	—	—
Secară nouă, pr.	70-72	5.05	5.10	—	—	—	—
Orz nou	60-62	—	—	—	—	—	de nutrețiu.
Orz nou	62-64	—	—	—	—	—	de vinara
Orz nou	64-66	—	—	—	—	—	de bere
Ovăs vechiu	39-41	6.85	7.20	—	—	—	—
Ovăs nou	39-41	—	—	—	—	—	—
Porumb vechiu	75	5.05	5.10	—	—	—	străin
Porumb nou	73	4.75	4.80	—	—	—	—
Porumb vechiu	—	—	—	—	—	—	Bănațan
Porumb nou	—	—	—	—	—	—	—
Răpiță nouă	—	—	—	—	—	—	Bănațan
Birișcă vechiă	—	—	—	—	—	—	—

Publicațiune.

În hotarul comunei **Cormeniș** (comit. Solnoc-Dobâca), depărtare de 12—14 kilometri de la gara Restoci, se află de

vîndare ori exploatare

o pădure în estensiune de 920 jughere (à 1600 stângeni □).

În vecinătate, pe hotarul **Buzașului** se mai află de vîndut spre **exploatare** o pădure în estensiune de 600 jughere.

În ambele păduri sunt 23 mii bucăți lemne de **stejar**, în grosime de 20—40 centim., — ear' restul sunt lemne de **fag alb** (pentru parchet, scânduri, etc.), circa 80 mii bucăți, în grosime de 35—80 centim.

Dej, luna Decembre 1895.

Dr. Teodor Mihali

advocat și proprietar.

138 (1-3)

Slivoviță de Bănaț,

premiată cu diploma de onoare, medaila de aur și hors concurs, din căzănăriile lui

CÂMPIANU & SMEU

Prigor (Banat).

132 18-25

Deposite: Viena, IV Wiedner Gürtel Nr. 20, — București, Calea Griviței Nr. 117.

(Să caută reprezentanți români în orașe mari pentru Austro-Ungaria).